

Otázka: Politologie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Barbora Ozábalová

= věda o politice

-politika se překládá jako umění řídit stát

-zabývá se státem a jeho fungováním, politickým systémem, mocenskými a vládními institucemi, politickým chováním lidí, otázkami moci a autority, politickými teoriemi, ideologiemi, politickými subjekty (politické strany, hnutí atd.)

-politologie z řeckého polis - městský stát + logos - rozum, věda

-byla součástí filosofie, jako samostatná věda se vyčlenila v 19. století

-v roce 1949 byla uznána jako samostatná věda

Charakteristika politologie jako vědy

1) odborné termíny

2) metody výzkumu - anktety, dotazníky, rozhovory, studium dokumentů

3) věda pravděpodobnostní - na rozdíl od přírodních věd nemůžeme s určitostí říct, že něco nastane, můžeme jen říct, že něco nastane pravděpodobně, možná

4) věda založená na pluralismu - věda, která existuje na jednu oblast více názorů, více teorií, které se mohou i na vzájem vylučovat

5) souvisí s ostatními společenskými vědami - filosofie, sociologie, psychologie, právo, historie, ekonomie

Politologie se orientuje 3 směry:

1) pozitivní (deskriptivní) politologie - popisuje politické jevy, události

- 2) normativní politologie - hodnotí, staví co je dobře a co špatné, jaké by to mělo být
- 3) predikativní (prognostická) politologie - vysvětluje politický vývoj, předvídá ho

Disciplíny politologie:

- Obecná politologie - popisuje vznik a vývoj politologických škol, popisuje metody politologie
- Politické teorie - popisuje jednotlivé politické teorie, minulé i současné
- Politické instituce - popisuje vznik, zánik a fungování politických institucí
- Komparativní (srovnávací) politologie - srovnává jednotlivé vlády, typy států, politické strany, hledá rozdíly a podobnosti
- Mezinárodní vztahy - zkoumá, popisuje vztahy mezi státy, mezi organizacemi apod.

Vývoj a nejvýznamnější představitelé politického myšlení

a) Antika (5.st.př.n.)

Sofisté (učitelé moudrosti) - učili umění rétoriky (řečnictví), říkají, že pravdu má ten, kdo jí obhájí a dokáže ostatní přesvědčit o své pravdě, neexistuje jedna objektivní pravda, ale vše je relativní, obdivují silné schopné jedince

PLATON

- navázal na učení Sokrata, sepsal spis *Ústava, kde popisuje svou politickou teorii, ideální stát má podle něj plnit tři úkoly:

Zajistit výživu - řemeslníci, rolníci - umírněnost

Zajistit obranu - vojsko - statečnost

Zajistit vládu - filosofové - moudrost

- děti studují a po 10 letech dělají zkoušku, podle které jsou zařazeni do skupiny
- bývá označován jako předchůdce totality, utopie

ARISTOTELES

- odmítá Platonovu koncepci ideálního státu, dílo *Politika a v tomto spise popisuje různé formy vlády (158 forem), přišel na to, že vždy je potřeba vycházet z daných podmínek, ve kterých se vláda nachází, neexistuje ideální stát, zastánce demokracie, zoon politikon - tvor společenský, který potřebuje k životu ostatní lidi

b) Středověk (4.st.-15.st.)

- feudální uspořádání, církve má velkou moc a politické myšlení je ovlivněno teologií a křesťanstvím (katolická církev), filosofové se snaží vysvětlit, proč má církev moc

SV. AUGUSTINUS (354-430)

- dílo *O obci Boží, říká, že vyvolení lidé budou spaseni a vytvoří obec Boží a ti, co budou

zavržení, vytvoří obec pozemskou, církev je předstupněm obce Boží na Zemi, shromažďuje ty, kteří jsou určeni ke spáse a mimo církev nelze dojít ke spasení, vysvětlil, proč má církev tak vysoké postavení ve společnosti

TOMÁŠ AKVINSKÝ (1225-1274)

- navázal na Aristotela, říká, že člověk je tvor společenský, člověk musí žít ve společnosti a podle něj musí řídit společnost někdo, komu jde o blaho všech, tedy Bůh, ten určil, že nejlepší forma státu je monarchie a Bůh určuje, jaké místo ve společnosti má každý člověk už od narození a jaké má plnit úkoly, odtud se bere teorie o trojím lidu - společnost tvoří 3 vrstvy - aristokracie (Ti, co vládnu), duchovenstvo, poddaní, takto s tím mají být lidé spokojeni, protože takto to chce Bůh, nesmí se nad tím pochybovat

c) Renesance (15.st.)

- dochází ke změnám ve společnosti, je narušeno hlavní postavení katolické církve a začínají se objevovat reformátorská hnutí, vznikají další církve, byl vynalezen kompas, byly objevované nové země, nové kultury - objevení Ameriky (1492), knihtisk - J.Guttenberg (1455), což umožnilo produkovat větší množství knih a tudíž se snadněji šířila vzdělanost, šlechta ztrácí hlavní vliv a získávají ho především měšťané, protože získali bohatství díky rozvoji obchodu a řemesel

- vzniká nový myšlenkový směr - Humanismus - klade důraz na člověka, na jedince, na rozum - filosofové přestávají tvrdit, že stát je daný od Boha, ale říkají, že je výtvozem lidské společnosti

NICCOLO MACHIAVELLI (1469-1527)

- ital, dílo *Vladař - říká, že stát má být silný a v čele státu má stát silný jedinec, který se má chovat tak, aby zesiloval moc státu, aby rozšiřoval své území apod. a k tomu může volit jakékoli prostředky □ může se krást, podvádět, vraždit, podle něj v politice neplatí žádná morálka, nemáme se ptát, co je dobré a co je špatné, ale co je prospěšné □ pragmatismus, říká, že lidé si určují dějiny

Utopisté

THOMAS MORUS (1478-1535)

- dílo *O nejlepším stavu státu a o novém ostrově Utopii, podle něj je ideální společnost socialistická, vše patří všem, společná výroba, nikdo nikoho nevykořisťuje, všichni mají možnost vzdělávání, všichni budou zabezpečeni ve stáří apod.

THOMAS HOBBS (1588-1679)

- dílo *Leviathan (biblická příšera), člověk je ve své přirozenosti egoista, jde mu o to, aby přežil a aby získal co nejvíce majetku, v přírodním stavu tedy vládne „válka všech proti všem“, „Homo homini lupus“ - člověk člověku vlkem, říká, že lidé se domluvili a na základě smlouvy

vytváří stát, ten umožňuje mír, chrání soukromé vlastnictví, moc státu je ale neomezena - je zakladatelem teorie společenské smlouvy - stát má neomezenou moc a stát stojí nad zákonem, stát říká co je dobré a co je špatné - patří mezi první teoretiky absolutismu

d)Novověk

1)17. - 18. století

-velká francouzská revoluce, osvícenství, roste vliv jedince na chod společnosti, objevují se teorie lidských práv, na konci 18. století se objevuje myšlenka suverenity lidu - lid je zdrojem veškeré moci ve státě, má právo svrhnout panovníka, klesá moc církve, probíhá reformace, objevují se prvky nového ekonomického uspořádání světa - kapitalismus

JOHN LOCKE (1632-1704)

-dílo *Dvě rozpravy o vládě, říká, že přirozeným stavem člověka je svoboda a tím, že vznikla společnost, tak člověk neztrácí právo na svobodu ani ve společnosti, panovník nemá právo svobodu člověka narušovat, panovník musí dodržovat zákony, ale nemá je vytvářet, teorie dělby státní moci - má být oddělená moc výkonná (panovník) a moc zákonodárná (parlament), říká, že lid má právo panovníka svrhnout, pokud narušuje jejich práva, Locke je přívržencem konstituční monarchie

CHARLES-LOUIS MONTESQUIEU (1689-1755)

-dopracoval teorii dělby moci a přidává nezávislou moc soudní

JEAN JACQUES ROUSSEAU (1712-1778)

-dílo *O příčinách a původu nerovnosti mezi lidmi - říká, že v přirozeném stavu člověka si byli všichni rovni, člověk je od přírody dobrý, mravný a teprve společnost ho kazí, rovnost mezi lidmi skončila, když vzniklo soukromé vlastnictví - lidé se stávají chamtivými, vedou mezi sebou boje, války, všichni chtěli mít vše, bohatí dostali nápad a vytvořili stát, který ale podporuje nerovnost a slouží k vykořisťování, *O společenské smlouvě - člověk má podléhat pouze zákonům, se kterými vyjádřil souhlas, přímo říká „svoboda je poslušnost vůči zákonu, který jsme si stanovili“, zdrojem suverenity, moci ve státě je lid, rozhoduje o tom, jaké zákony budou ve státě platit

e)19. století

-probíhá velká průmyslová revoluce, rozvíjí se technika, je vynalezen parní stroj a elektřina, což způsobilo změnu výroby, vznikají velké továrny ve městech, které nabízí práci, lidi se začnou stěhovat z vesnic do města, roste počet obyvatel, šíří se chudoba, nezaměstnanost, objevují se sociální problémy, byly špatné pracovní podmínky, vzniká myšlení - socialistický utopismus, filosofové chtěli, aby měli všichni právo na práci, chtěli určité životní minimum,

chtěli majetkovou rovnost

KAREL MARX (1818-1883)

- němec, je považován za zakladatele komunismu, popsal ho v díle *Komunistický manifest
*Kapitál - další významné dílo, podle něj se společnost dělí na třídy, které se liší tím, že jedna vlastní výrobní prostředky a druhá, která je obsluhuje, kapitalisté - vlastníci výrobních prostředků X proletariát (dělnictvo), mezi třídami je boj, kapitalisté proletariát vykořisťují
-chce nastolit společnost, kde si všichni budou rovni, kde nebude soukromé vlastnictví a tudíž nebude nikdo nikoho vykořisťovat, podle něj lze takovou společnost nasolit jen revolucí
-obchod se vytváří na základě nabídky a poptávce → liberalismus - svobodný obchod, tržní hospodářství, pro liberalisty je důležitá svoboda jedince a nedotknutelnost majetku, jako nejlepší formu státu vidí zastupitelskou demokracii

JOHN STUART MILL

- navazuje na Marxe, je považován za zakladatele politického liberalismu

AUGUSTE COMTE (1798-1857)

-zakladatel sociologie, pozitivismu

-společnost se vyvíjí ve třech stadiích:

1)teologické - lidé si vysvětlují jevy, kterým nerozumí, pomocí Boha - feudalismus

2)metafyzické - lidé si vysvětlují jevy pomocí metafyzických (filosofických) pojmů - období osvícenství, Velká francouzská revoluce

3)pozitivní - lidé si vše vysvětlují pomocí vědy

-stát má být veden odborníky

MAX WEBER

- říká, že kapitalismus vznikl jako důsledek vzniku protestanství

f) 20. století

-2 světové války □ věk extrémů, boj mezi demokracií a totalitními režimy (nacismus a komunismus)

HANNAH ARENDOVÁ

-dílo *Původ totalitarismu - říká, že totalitní režimy vznikají v masových společnostech □ velká hustota obyvatelstva, přelidnění, velká nezaměstnanost, společnost produkuje izolované jedince

-totalitní stát kontroluje všechny oblasti individuálního a společenského života

AUGUST FRIEDRICH VON HAYEK (1899-1992)

- dílo *Cesta do otroctví, všímá si především ekonomických rozměrů totalitních režimů
- říkal, že každé centrálně řízené hospodářství (někdo určí, co se bude vyrábět, za kolik se to bude prodávat) vede k totalitě, opakem je tržní hospodářství (to je založeno na základě poptávky a nabídky, podle toho se určuje cena)
- podle Hayeka v každé takové zemi vznikne totalitní režim, protože právě tím, jak stát určuje, co se bude vyrábět, tak určuje, co lidé mají dělat □ zasahují do jejich svobody, podle něj jakákoli snaha o vytvoření ideální společnosti kočí neúspěchem

KARL RAIMUND POPPER (1902-1994)

- dělí společnost na společnosti otevřené a uzavřené a ty společnosti uzavřené jsou totalitní režimy, uzavřené jsou v nich nelze provést reformu a nenásilně odstranit vládnoucí vrstvu

RAYMOND ARON (1905-1983)

- dílo *Opium intelektuálu - nazval ho takto, protože reagoval na Marxe, na jeho „náboženství je opium lidsva“
- srovnává totalitní ideologie s náboženstvím a říká, že totalitní ideologie mohou nahrazovat funkci náboženství ve společnosti, stanovují žebříčky hodnot, říkají co je dobré a co špatné, jak se mají dělníci chovat, poskytuje všezhrnující výklad světa, upevňují sociální soudržnost
- srovnává Marxismus s křesťanstvím (dělníci sou utlačováni X první křesťané také)
- církve staví do stejné roviny jako komunistickou stranu
- marxisté na pozici poha staví Stalina - je uctíván jako Bůh, má vždy pravdu, nad kterou nelze pochybovat, křesťané slibují ráj po smrti, komunisté ráj na zemi, katolickou inkvizici srovnává s vykonstruované politické procesy